

**โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดนราธิวาส**

๑. ความเป็นมา / พระราชดำริ

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ จังหวัดนราธิวาส เป็นโครงการที่สนับสนุนกิจกรรมการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ซึ่งมีพระราชดำริให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเป็นเสมือนพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต และงานวิชาการเกษตรได้เข้าไปมีส่วนร่วมสนับสนุนในการสร้างสวนรวบรวมพันธุกรรมพืชของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ซึ่งมีสวน ๕๐ ปี ครอบงำราชย์ และสวน ๗๒ พรรษา ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมพันธุกรรมพืชในภาคใต้

๒. การสนองพระราชดำริ / การเข้าร่วมโครงการของกรมวิชาการเกษตร

หน่วยงานกรมวิชาการเกษตร เป็นหน่วยงานร่วมดำเนินการ รับผิดชอบงานด้านพืชและเห็ด สนับสนุนการวิจัยพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับพื้นที่โครงการฯ จัดหาพันธุ์พืชมาสนับสนุนเพื่อวางแผนการผลิตและการตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และให้คำปรึกษา แนะนำ การปลูกพืชและการเพาะเห็ด

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ วัตถุประสงค์ทั่วไปของโครงการ

เพื่ออนุรักษ์พันธุกรรมพืชและนิเวศน์ป่าดั้งเดิม

๓.๒ วัตถุประสงค์เฉพาะในส่วนของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

เพื่ออนุรักษ์รวบรวมพันธุ์ดาหลา พันธุ์หวาย พันธุ์กล้วยไม้พื้นเมือง พันธุ์หม้อข้าวหม้อแกงลิง และพืชอื่นๆ ที่มีความสำคัญในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส

๔. เป้าหมาย

๑) สวนยางเขาสำนัก หมู่ที่ ๕ ตำบลกะลุวอ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

๒) สวนยางทักษิณราชนิเวศน์ หมู่ที่ ๔ ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

๓) งานวิชาการเกษตร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง หมู่ที่ ๖ ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

๔) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนราธิวาส หมู่ที่ ๑ ตำบลปะลุรู อำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส

๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๕.๑ หน่วยงานรับผิดชอบหลักของโครงการ : ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ กรมพัฒนาที่ดิน

๕.๒ หน่วยงานวิชาการ (กรมวิชาการเกษตร)

๑) หน่วยงานหลัก : ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนราธิวาส

๒) หน่วยงานร่วมดำเนินการ : สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ จังหวัดสงขลา

๖. งบประมาณ

๖.๑ งบปกติกรมวิชาการเกษตร	๕๐,๐๐๐ บาท
๖.๒ งบอื่นๆ (ถ้ามี)	-

๗. ผลการดำเนินงาน

๗.๑ กิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยี

๑) แปลงต้นแบบ/แปลงสาธิต

การปลูกรักษาพันธุ์กรรมพืช

- การปลูกรักษาพันธุ์กล้วยไม้พื้นเมือง

ดำเนินการรวบรวมและปลูกรักษาร่วมกับพี่อื่นๆ ในเนื้อที่ จำนวน ๑ ไร่ ณ สวนยางเขาสำนัก มีการปฏิบัติดูแลรักษาตามแผนการปฏิบัติงาน โดยการใส่ปุ๋ยคอก ๕ เดือน/ครั้ง และปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ จำนวน ๓ เดือน/ครั้ง กำจัดวัชพืชอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งได้มีการเปลี่ยนวัสดุเครื่องปลูกใหม่ซึ่งใช้กาบมะพร้าวสับ กล้วยไม้พื้นเมืองที่ปลูกในพื้นดินสามารถเจริญเติบโตได้ดีมาก ทอยออกดอกเกือบทั้งปี สำหรับกล้วยไม้พื้นเมืองที่ปลูกตามคาบไม้ในช่วงฤดูฝน สามารถเจริญเติบโตได้ดี แต่เมื่อฝนทิ้งช่วงต้นจะ แคระแกร็น

- การปลูกรักษาพันธุ์หม้อข้าวหม้อแกงลิง

ดำเนินการรวบรวมและปลูกรักษาร่วมกับพี่อื่นๆ ในเนื้อที่ จำนวน ๑ ไร่ ณ สวนยางเขาสำนัก ในสภาพกลางแจ้งและใต้ร่มเงา เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเจริญเติบโต ซึ่งสามารถจำแนกตามลักษณะใบ มี ๒ ชนิด คือ พันธุ์ใบใหญ่ และพันธุ์ใบเล็ก มีการปฏิบัติดูแลรักษาตามแผนการปฏิบัติงาน โดยการใส่ปุ๋ยคอก ๔ เดือน/ครั้ง ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ จำนวน ๓ เดือน/ครั้ง และกำจัดวัชพืชอย่างสม่ำเสมอ

- การปลูกรักษาพันธุ์หวาย

ดำเนินการรวบรวมและปลูกรักษาร่วมกับพี่อื่นๆ ในเนื้อที่ จำนวน ๑๐ ไร่ ณ สวนยางเขาสำนัก และงานวิชาการเกษตร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ซึ่งมี ๙ ชนิด ได้แก่ หวานน้ำผึ้ง หวานหนามขาว หวานช้อดำ หวานโป่ง หวานตะค้าทอง หวานน้ำ และหวายข้าวสาร มีการปฏิบัติดูแลรักษา ตามแผนการปฏิบัติงาน โดยการใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ จำนวน ๔ เดือน/ครั้ง และกำจัดวัชพืชอย่างสม่ำเสมอ โดยหวายทั้ง ๙ ชนิดมีการเจริญเติบโตดี ออกดอก และมีเมล็ดสามารถที่จะนำไปขยายพันธุ์ต่อไปได้

- การปลูกรักษาพันธุ์กระทือ

ดำเนินการรวบรวมและปลูกรักษาร่วมกับพี่อื่นๆ ในเนื้อที่ จำนวน ๑ ไร่ ณ สวนยางเขาสำนัก และศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนราธิวาส มีลักษณะช่อดอกและสีสันทดต่างกันไป หลายรูปแบบ จำแนกตามสีดอกมี ๒ สี ได้แก่ สีแดง และสีเหลือง มีการปฏิบัติดูแลรักษาตามแผนการปฏิบัติงาน โดยการใส่ปุ๋ยคอก ๕ เดือน/ครั้ง ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ จำนวน ๔ เดือน/ครั้ง และกำจัดวัชพืชอย่างสม่ำเสมอ

- การปลูกรักษาพันธุ์ปาล์มบังสุรย์

ดำเนินการรวบรวมและปลูกรักษาร่วมกับพี่อื่นๆ ในเนื้อที่ จำนวน ๒ ไร่ ณ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนราธิวาส มีการปฏิบัติดูแลรักษาตามแผนการปฏิบัติงาน โดยการใส่ปุ๋ยคอก ๕ เดือน/ครั้ง ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ จำนวน ๔ เดือน/ครั้ง ตัดแต่งทางใบ และกำจัดวัชพืชอย่างสม่ำเสมอ

- การปลูกรักษาพันธุ์กระท้อ

ดำเนินการรวบรวมและปลูกรักษาร่วมกับพี่อื่นๆ ในเนื้อที่ จำนวน ๐.๕ ไร่ ณ สวนยาง

ทักษิณราชนิเวศน์ มีการปฏิบัติดูแลรักษาตามแผนการปฏิบัติงาน โดยการใส่ปุ๋ยคอก ๕ เดือน/ครั้ง ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ จำนวน ๔ เดือน/ครั้ง ตัดแต่งทางใบ และกำจัดวัชพืชอย่างสม่ำเสมอ

- การปลูกรักษาพันธุ์ปาล์มจีบ

ดำเนินการรวบรวมและปลูกรักษาพันธุ์ร่วมกับพืชอื่นๆ ในเนื้อที่ จำนวน ๐.๕ ไร่ ณ สวนยาง

ทักษิณราชนิเวศน์ มีการปฏิบัติดูแลรักษาตามแผนการปฏิบัติงาน โดยการใส่ปุ๋ยคอก ๕ เดือน/ครั้ง ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ จำนวน ๔ เดือน/ครั้ง ตัดแต่งทางใบ และกำจัดวัชพืชอย่างสม่ำเสมอ

การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุ์กรรมพืช

- การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุ์ดาหลา

ดำเนินการรวบรวมและปลูกร่วมกับพืชอื่นๆ ในเนื้อที่ จำนวน ๙ ไร่ ณ สวนยางเขาสำนัก

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนราธิวาส งานวิชาการเกษตร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ และสวนยางทักษิณราชนิเวศน์ ซึ่งสามารถจำแนกพันธุ์ดาหลาตามลักษณะใบได้ ๒ ชนิด คือ พันธุ์ลักษณะใบเขียว และพันธุ์ลักษณะใบเขียวได้ใบแดง และจำแนกตามสีดอกมี ๓ สี ได้แก่ ดาหลาดอกสีแดง ดอกสีชมพู และ ดอกสีขาว มีการปฏิบัติดูแลรักษาตามแผนการปฏิบัติงาน โดยการใส่ปุ๋ยคอก ๕ เดือน/ครั้ง ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ จำนวน ๔ เดือน/ครั้ง และกำจัดวัชพืชอย่างสม่ำเสมอ และได้มีการนำพันธุ์ดาหลาไปขยายพันธุ์ด้วยการนำหน่อไปปลูกโดยหน่วยงานราชการ สถานศึกษา ภาคเอกชน และเกษตรกรทั่วไป ส่วนดอกดาหลานั้นสามารถจำหน่ายเป็นรายได้ นำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน

- การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุ์หมากแดง

ดำเนินการรวบรวมและปลูกร่วมกับพืชอื่นๆ ในเนื้อที่ จำนวน ๕ ไร่ ณ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนราธิวาส และงานวิชาการเกษตร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ

มีการปฏิบัติดูแลรักษาตามแผนการปฏิบัติงาน โดยการใส่ปุ๋ยคอก ๕ เดือน/ครั้ง ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ จำนวน ๔ เดือน/ครั้ง และกำจัดวัชพืชอย่างสม่ำเสมอ และได้มีการนำต้นพันธุ์หมากแดงไปขยายพันธุ์ด้วยการนำต้นพันธุ์ไปปลูกโดยหน่วยงานราชการ สถานศึกษา ภาคเอกชน และเกษตรกรทั่วไป

๘. ผลสำเร็จ / ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

สามารถรวบรวมและปลูกดูแลรักษาพันธุ์กล้วยไม้พื้นเมือง พันธุ์หม้อข้าวหม้อแกงลิง พันธุ์หวาย พันธุ์ดาหลา และกระทือ และพืชอื่นๆ ที่สำคัญ ได้แก่ พันธุ์ปาล์มบังสุรย์ พันธุ์กระพ้อ พันธุ์ปาล์มจีบ พันธุ์หมากแดง เพื่อให้เป็นแหล่งรวบรวมและศึกษาด้านการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชของจังหวัดนราธิวาส

๙. ปัญหา / อุปสรรค

- ๑) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้ปฏิบัติงานจากเหตุการณ์ก่อความไม่สงบ
- ๒) ยานพาหนะที่จะใช้ในการปฏิบัติงานมีไม่เพียงพอ
- ๓) ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น โรคพืช กีฏวิทยา และปฐพีวิทยา

ภาพ / กิจกรรม

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดนราธิวาส

การปลูกรักษาพันธุ์กล้วยไม้พื้นเมือง

การปลูกรักษาพันธุ์หม้อข้าวหม้อแกงลิง

การปลูกรักษาพันธุ์หวาย

การปลูกรักษาพันธุ์กระทือ

การปลูกรักษาพันธุ์ปาล์มบังสูรย์

การปลูกรักษาพันธุ์กระทือ

การปลูกรักษาพันธุ์ปาล์มจีบ

การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุ์ดาหลา

การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุ์หมากแดง